

Erstatningsnævnet Årsberetning 2013

Erstatningsnævnet
Civilstyrelsen, Adelgade 13, 1304 København K
Telefon 33 92 33 34 Telefax 39 20 45 05
erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk
www.erstatningsnaevnet.dk

Skadevolder modtog den 29-11-2011 et tilhold fra politiet i medfør af straffelovens § 265. Da skadevolder ikke tog kontakt til ansøger efter tilholdet, kunne hans chikane mod ansøger forud for tilholdet ikke anses for hverken en straffelovsovertrædelse eller en overtrædelse af bortvisningsloven.

7.2.2 Særligt om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden

Plejepersonale, pædagoger, skolelærere og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner mv., der kommer til skade, fordi en patient, en elev o. lign. opfører sig voldsomt eller decideret voldeligt, udgør en særlig tilfældegruppe.

I den forbindelse har nævnet bidraget til justitsministerens besvarelse af den 15-02-2013 af spørgsmål nr. 507 fra Folketingets Retsudvalg om nævnets praksis ved ansøgninger fra ansatte i pleje- og undervisningssektoren. Bidraget gengives her i ud-
drag:

”Efter offererstatningslovens § 1 yder staten erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af straffeloven, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat.

Såfremt der foreligger politianmeldelse i en sag, hvor en offentligt ansat i pleje- og undervisningssektoren angiver sig udsat for vold på jobbet, danner politiets efterforskning og eventuelle afgørelse om påtaleundladelse, tiltalefrafald eller tiltale grundlaget for nævnets afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse. I de tilfælde, hvor der er rejst tiltale ved domstolene, følger nævnets naturligvis rettens afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse, ligesom nævnet efter offererstatningslovens § 11 a følger rettens eventuelle afgørelse om erstatning.

I disse sager foretages der imidlertid sjældent politianmeldelse af skadelidte eller af institutionen.

Erstatningsnævnet dispenserer som regel fra kravet i offererstatningslovens § 10, om at episoden skal være politianmeldt inden 72 timer (for handlinger begået før 01-07-2011: ”uden unødigt ophold”, dvs. inden 24 timer). Nævnet følger hermed en henstilling fra Folketingets Retsudvalg i FT 1984-85, tillæg B, sp. 1355, i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der indførtes retskrav på erstatning efter offererstatningsloven. Det hedder i henstillingen: “[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse.”

Har ansøgeren, efter at være blevet opfordret til at indgive politianmeldelse, modsat sig dette eller i øvrigt ikke villet medvirke til sagens oplysning, vil der dog fortsat kunne meddeles ansøgeren afslag i henhold til offererstatningslovens § 10 eller dennes analogi.

Såfremt der ikke er foretaget politianmeldelse, indsendes en anmodning om erstatning ofte først til Erstatningsnævnet lang tid efter episoden. Det betyder, at Erstatningsnævnet i disse sager ofte kun har ansøgerens egen forklaring om episoden som afgørelsesgrundlag.

Erstatningsnævnet forsøger altid at indhente en udtalelse fra institutionens ledelse om det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den episode, som har udløst erstatningskravet, og om hvorfor episoden ikke er politianmeldt. Er episoden først anmeldt til nævnet et stykke tid efter, den fandt sted, kan det dog være vanskeligt at få brugbar udtalelse fra ledelsen eller andre om det præcise hændelsesforløb, idet episoden ofte er mere eller mindre glemt på institutionen, ligesom der ofte kan være sket udskiftninger blandt personalet, der medfører, at ingen kender nærmere til episoden.

Er en ansøgning om erstatning indgivet lang tid efter den episode, der har udløst erstatningskravet, og understøttes ansøgerens beskrivelse af episoden ikke af optegnelser eller notater, der er gjort umiddelbart efter eller i forbindelse med denne, kan nævnet normalt ikke anse det for godtgjort, at ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse. Optegnelser foretaget umiddelbart efter eller i forbindelse med episoden kan fx være arbejdsskadeanmeldelser, indberetninger til ledelsen om episoden eller lægelige optegnelser.

Erstatningsnævnet betaler ikke erstatning i anledning af skader, der hovedsageligt skyldes den måde, arbejdet er tilrettelagt på. I disse tilfælde må nævnet henvise ansøgeren til eventuelt at rette sit krav mod arbejdsgiveren, jf. Danske Lov 3-19-2 eller arbejdsgiverens arbejdsskade- eller ansvarsforsikringselskab.

Kun hvor der er tale om en konkret hændelse, der udgør en klar overtrædelse af straffeloven fra patientens eller elevens side, kan tilskadekomsten dækkes efter offererstatningsloven. At der skal være tale om en klar overtrædelse af straffeloven, indebærer, at den strafbare handling skal være af en vis kvalificeret art, at handlingen skal være retsstridig, og at der skal foreligge fornødent forsæt. Handlingen skal med andre ord være "villet". Skader opstået indenfor pleje- og pædagogsektoren og lignende områder, hvor der ikke foreligger rettidig politianmeldelse og -undersøgelse, og hvor der alene er tale om småtjatteri eller almindelig modstand i forbindelse med fastholdelse, vil normalt ikke udgøre en strafbar handling, som kan medføre dækning efter offererstatningsloven for opstået personskade.

Ved Erstatningsnævnets afgørelse om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse, vil det også indgå i vurderingen, om episoden har fundet sted i et miljø, hvor der normalt er mere fysisk kontakt mellem de involverede personer, end det er sædvanligt andre steder i samfundet. Det kan fx være tilfældet i arbejdet med skolebørn og på plejehjem.

Nævnet tager i hvert enkelt tilfælde stilling til den konkrete situation, herunder også hvorvidt skadevolder befinder sig i en sådan psykisk eller fysisk tilstand, at hændelsen må vurderes ikke at gå ud over, hvad den an-

satte i kraft af sit virke som f.eks. plejer, underviser eller pædagog kan forvente i situationen. Det kan i den forbindelse også tillægges betydning, hvis en hændelse af institutionen anses som så dagligdags, at den ikke politianmeldes, og som i et vist omfang skyldes arbejdets tilrettelæggelse ...

Det bemærkes, at nævnet i de tilfælde, hvor nævnet tilkender erstatning, selvom der ikke er foretaget politianmeldelse, som regel indstiller, at der gøres regres mod skadevolderen, også selvom skadevolderen er mindre-årig eller utilregnelig.

Hvis den oplyste skadevolder er under 14 år, eller der er oplysninger, som giver anledning til at formode, at skadevolderen har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt, vil Erstatningsnævnet som udgangspunkt henvise skadelidte til at rette henvendelse til skadevolderens eventuelle ansvarsforsikringsselskab. Dette skyldes den særlige bestemmelse i forsikringsaftalelovens § 19. Efter denne bestemmelse fraviges det forsikringsretlige udgangspunkt om, at skader, som den forsikrede skadevolder selv har fremkaldt ved forsæt, ikke dækkes, "når den sikrede var under 14 år eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt". Børn under 14 år vil ofte være dækket af forældrenes ansvarsforsikring, ligesom en del voksne institutionsanbragte eller sindslidende vil være dækket af en ansvarsforsikring. Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, kan der ikke betales erstatning, i det omfang skaden dækkes af forsikring."

Fra nævnets praksis kan nævnes **n.j.nr. 13-520-00092**:

Ansøger, der var pædagogstuderende, var i praktik på en døgninstitution for anbragte børn. På skadestidspunktet var hun alene med 3 børn i alderen 10-13 år. En af drengene havde det svært, og han tog en køkkenkniv frem. De to andre børn blev usikre, og ansøger måtte føre drengen med køkkenkniven væk. Her tog han ansøger på brysterne samtidig med, at han slog, sparkede og spyttede ansøger. Drengen fik 3 gange fat i en kniv og opførte sig truende. Ansøger følte sig truet og magtesløs i situationen, da hun var usikker på, om de 3 børn kunne finde på at angribe hende samlet.

Nævnet fandt, at ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. Nævnet fandt endvidere, at den skete skade hovedsageligt skyldtes arbejdets tilrettelæggelse på stedet, idet ansøger – en pædagogstuderende i praktik – i over 2 timer var overladt alene med 3 adfærdsvanskelige børn i alderen 10-13 år. Efter nævnets opfattelse var ansøgers arbejdsgiver således ansvarlig for den skete skade i medfør af Danske Lovs 3-19-2 og henviste ansøger til at søge erstatning via arbejdsgiverens erhvervsforsikring.